

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **S., a.s.** so sídlom v B., IČO: X., zastúpeného advokátskou kanceláriou A., s.r.o., so sídlom v B., proti odporkyni **Slovenská republika**, za ktorú koná Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Mierová č. 19, zastúpené advokátskou kanceláriou K., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., **o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 51 C 81/2012, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 511/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Navrhovateľ je povinný zaplatiť odporkyni do troch dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 227 312,98 € na účet advokátskej kancelárie K., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., ktorý je vedený v T., a.s. pod číslom IBAN: S..

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa v konaní domáhal, aby súd uložil odporkyni zaplatiť mu do troch dní:
a/ náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená nezákonným rozhodnutím Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky z 3. júla 2008 č. 5/2008 vo výške 94 486 116 €, b/ úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 94 486 116 € od 11. februára 2012 do zaplatenia, c/ náhradu trov konania. Tvrdil, že za škodu zodpovedá štát podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Poukazoval na to, že predmetným rozhodnutím mu bola uložená povinnosť dodať v rokoch 2009 a 2010 vo všeobecnom hospodárskom záujme elektrickú energiu: a/ v množstve najmenej 6 TWh za cenu určenú Úradom pre reguláciu sieťových odvetví pre odberateľov elektriny v domácnosti a malé podniky s nasledovnou výškou odberu elektriny: 1. domácnosti bez elektrického vykurovania do odberu

5 000 kWh/rok, 2. domácnosti s elektrickým vykurovaním do odberu 20 000 kWh/rok, 3. malé podniky do odberu 30 000 kWh/rok; b/ podľa písm. a/ koncovým dodávateľom elektriny pre domácnosti a malé podniky pod podmienkou, že títo dodávatelia dodajú takto nakúpenú elektrinu výhradne pre účely podľa písmena a/. Navrhovateľ podal proti uvedenému rozhodnutiu rozklad, na základe ktorého rozhodnutím ministra hospodárstva Slovenskej republiky z 26. septembra 2008 č. 102/2008 bolo rozhodnutie MH zmenené v časti a/ tak, že povinnosť dodať elektrickú energiu skupinám odberateľov uvedeným v bodoch 1., 2. a 3. sa uplatní v množstve zodpovedajúcom spotrebe týchto skupín odberateľov, a to najviac v množstve 6 TWh ročne, a v časti b/ tak, že navrhovateľ je povinný dodať elektrickú energiu podľa písm. a/ dodávateľom elektrickej energie pre domácnosti a malé podniky pod podmienkou, že títo dodávatelia dodajú elektrickú energiu v rokoch 2009 a 2010 výlučne na účely uvedené v písm. a/; zostávajúca časť napadnutého rozhodnutia zostala nezmenená. Navrhovateľ sa následne domáhal preskúmania zákonnosti týchto rozhodnutí Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „rozhodnutie MH“) na súde. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 3. júla 2009 č. k. 4 S 168/2008-225 rozhodnutie MH zrušil a vec vrátil Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Tento rozsudok Krajského súdu v Bratislave bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 18. marca 2010 sp. zn. 8 Sžo 360/2009. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky rozhodnutím z 25. augusta 2010 č. 10/2010 rozhodnutie MH zrušilo. Navrhovateľ však bol rozhodnutím MH prinútený v rokoch 2008 a 2009 uzavrieť zmluvy o dodávke elektrickej energie v súlade s obsahom vydaných rozhodnutí a musel dodávať elektrickú energiu za ceny určené Úradom pre reguláciu sieťových odvetví v rozhodnutí č. 0012/2009/E (ďalej len „rozhodnutie ÚRSO“), ktoré boli v danom čase podstatne nižšie ako trhové ceny. Ak by nebolo vydané rozhodnutie MH, predal by túto elektrickú energiu za trhovú cenu. Rozdiel trhovej ceny a ceny určenej rozhodnutím ÚRSO predstavoval sumu, ktorou navrhovateľ vyčíslil výšku svojej škody. Navrhovateľ doručil 10. februára 2011 Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky žiadosť o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, jeho nárok ale nebol v zákonnej lehote uspokojený. Vzhľadom na to sa navrhovateľ domáhal svojho práva na súde.

Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 19. júla 2012 č.k. 51 C 81/2012-202 návrh zamietol a navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporkyni náhradu trov konania vo výške 1 818 503,89 €. V odôvodnení uviedol, že vykonal dokazovanie medziiným rozhodnutím MH, rozkladom proti nemu, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave

z 3. júla 2009 sp. zn. 4 S 168/2008, rozsudkom najvyššieho súdu z 18. marca 2010 sp. zn. 8 Sžo 360/2009, rozhodnutím Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky z 25. augusta 2010 č. 10/2010, rozhodnutím ÚRSO, žiadosťou navrhovateľa o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody z 9. februára 2001. Vec právne posúdil podľa ustanovení § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2, § 5 ods. 1 a 3, § 6 ods. 1, 2 a 3, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. Konštatoval, že pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je nevyhnutné, aby boli súčasne (kumulatívne) splnené tri základné predpoklady (nezákonné rozhodnutie, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody). Súd prvého stupňa sa zameril na posúdenie, či rozhodnutie MH mohlo mať za následok vznik zodpovednosti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. za navrhovateľom tvrdenú škodu. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že navrhovateľ nepreukázal príčinnú súvislosť medzi rozhodnutím MH a ním tvrdenou škodou. Rozhodnutím MH bolo totiž určené len to, komu, v akom rozsahu, v akom čase a za akých podmienok má navrhovateľ dodať elektrickú energiu určeným odberateľom. Samotná cena elektrickej energie nebola určená rozhodnutím MH, ale (až) rozhodnutím ÚRSO, ktoré však navrhovateľ žalobou o preskúmanie jeho zákonnosti vôbec nenapadol. Vzhľadom na nepreukázanú príčinnú súvislosť neboli v danom prípade splnené podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. Pokiaľ navrhovateľ vychádzal z názoru, že škoda mu vznikla v dôsledku reťazenia viacerých nezákonných rozhodnutí, mal využiť všetky procesné možnosti na dosiahnutie zrušenia všetkých po sebe nasledujúcich rozhodnutí ako nezákonných a až z týchto zrušených (nezákonných) rozhodnutí odvodzovať zodpovednosť štátu. Ak dôvodom vzniku škody – ako tvrdí navrhovateľ – boli viaceré na sebe vzájomne závislé rozhodnutia, z nich však pre nezákonnosť boli zrušené len niektoré (teda nie všetky), nie je naplnený predpoklad vyžadovaný zákonom č. 514/2003 Z.z. Rozhodnutie MH samo nemalo následok, z ktorého navrhovateľ vyvodzuje opodstatnenosť svojho návrhu. Súd prvého stupňa vzhľadom na to jeho nedôvodný návrh v celom rozsahu zamietol bez toho, aby sa zaoberal otázkou existencie škody a jej výšky. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že procesne úspešnej odporkyni priznal ich náhradu vo výške 1 818 503,89 €.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 511/2012 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.); navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporkyni

náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v súlade so zákonom, v potrebnom rozsahu zistil skutkový stav veci (§ 153 ods. 1 O.s.p.) a vec aj správne právne posúdil na základe náležitej aplikácie ustanovení § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2, § 5 ods. 1 a 3 zákona, § 6 ods. 1, 2 a 3, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. V odôvodnení napadnutého rozsudku sa súd prvého stupňa vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi okolnosťami podstatnými pre posúdenie veci, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd zopakoval, že predpokladmi vzniku zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím sú: 1. existencia nezákonného rozhodnutia, 2. vznik škody, 3. príčinná súvislosť medzi nimi, 4. zrušenie rozhodnutia pre nezákonnosť príslušným orgánom. Navrhovateľ sa v danej veci domáhal náhrady škody, ktorá mu podľa jeho názoru vznikla tým, že rozhodnutím MH (ktoré bolo v konečnom dôsledku zrušené) mu bola uložená povinnosť dodať elektrickú elektrinu určeným odberateľom a v stanovenom množstve. Súd prvého stupňa správne považoval za významné to, že cena, za ktorú mal navrhovateľ dodávať elektrickú energiu, bola určená až rozhodnutím ÚRSO. Pri posudzovaní správnosti úvah prvostupňového súdu vychádzal odvolací súd z toho, že kauzálny nexus je daný vtedy, keď škoda vznikla následkom nezákonného rozhodnutia, teda ak je nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku. O príčinnú súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím ide len vtedy, ak by škoda pri absencii nezákonného rozhodnutia nevznikla. Vždy musí ísť o priamu (nie len sprostredkovanú) príčinu vzniku škody. Základom pre náležité vyriešenie tejto otázky je úvaha (test *conditio sine qua non*), či by škodlivý následok nastal bez nezákonného rozhodnutia. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu spočíva rozsudok súdu prvého stupňa na správnom právnom posúdení otázky (ne)existencie príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím MH a škodou, náhrady ktorej sa navrhovateľ domáha. Súd prvého stupňa akcentoval, že rozhodnutie MH bolo výsledkom konania o uložení povinnosti vo všeobecnom hospodárskom záujme a stanovilo len povinnosť dodať elektrinu v určitom množstve, určitým osobám, počas určitého obdobia. Podstatné však je, že rozhodnutie MH nestanovilo cenu, za ktorú musí byť takto dodaná elektrická energia. Konkrétna výška ceny bola určená rozhodnutím ÚRSO. Prípadná škoda mohla teda navrhovateľovi vzniknúť iba v dôsledku toho, v akej výške bola stanovená cena elektrickej energie v rozhodnutí ÚRSO (resp. v akej výške ju bol navrhovateľ nútený dodávať), nie však v dôsledku rozhodnutia MH. Atribútom príčinnej súvislosti je v prvom rade priamosť pôsobenia príčiny na následok; relevantná je príčina priamo a bezprostredne predchádzajúca následku a vyvolávajúca ho. Súd prvého stupňa v odôvodnení

svojho rozhodnutia výstižne opísal postupný sled jednotlivých skutkových okolností a správne uzavrel, že navrhovateľom tvrdený stav mohol byť zapríčinený len spojením viacerých príčin a následkov, v žiadnom prípade nie však samotným rozhodnutím MH. Správne preto konštatoval, že rozhodnutie MH nespôsobilo škodu tvrdenú navrhovateľom; rozhodnutie MH nebolo spôsobilé vyvolať škodu jednak preto, lebo nebolo vykonateľné (škodu môže spôsobiť len rozhodnutie spôsobilé vyvolať právne účinky), jednak preto, lebo nebolo podstatnou a priamou príčinou vzniku navrhovateľom tvrdenej škody. Navrhovateľ nedôvodne namieta, že súd prvého stupňa nevykonal test *conditio sine qua non*. Taký test bol vykonaný a súd prvého stupňa aj na jeho základe dospel k vecne správne záveru, podľa ktorého medzi rozhodnutím MH a možným vznikom škody na strane navrhovateľa neexistuje nevyhnutná priama príčinná súvislosť, teda nie je daný jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Pokiaľ navrhovateľ v odvolaní vytkol súdu prvého stupňa, že sa zaoberal výlučne len príčinnou súvislosťou medzi rozhodnutím a škodou, avšak pozornosť nezameral aj na ďalšie predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, odvolací súd uviedol, že ak absentuje aj len jeden atribút predpokladu vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, nie je potrebné zaoberať sa existenciou ďalších predpokladov tejto zodpovednosti. Navyše, argumentácia navrhovateľa je nedôvodná aj preto, lebo súd prvého stupňa poukázal na tri základné predpoklady (nezákonné rozhodnutie, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody) vzniku škody. Nemožno mu vytýkať, že sa potom sústredil na otázku existencie príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím MH a navrhovateľom tvrdenou škodou. Navrhovateľ sám totiž za príčinu vzniku svojej škody označil rozhodnutie MH. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd dodal, že občianskoprávny súd v konaní o náhradu škody je viazaný rozhodnutím orgánu, ktorým bolo právoplatné rozhodnutie zrušené (zmenené) pre nezákonnosť, nie je oprávnený sám posudzovať, či k zrušeniu došlo oprávnene alebo neoprávnene. Rozhodnutie MH bolo zrušené z dôvodu procesnoprávnych nedostatkov v postupe správneho orgánu. Pokiaľ navrhovateľ namietal, že škoda mu vznikla v dôsledku reťazenia nezákonných rozhodnutí a v priebehu konania začal tvrdiť, že škoda mu vznikla spoločným pôsobením rozhodnutia MH a rozhodnutia ÚRSO, je podľa právneho názoru odvolacieho súdu správny záver súdu prvého stupňa, podľa ktorého v prípade rozhodnutia ÚRSO nie je daný predpoklad vyžadovaný zákonom č. 514/2003 Z.z., a to zrušenie tohto rozhodnutia pre jeho nezákonnosť. Navrhovateľ nevyužil všetky procesné možnosti na dosiahnutie zrušenia rozhodnutia ÚRSO (napadol ho síce odvolaním, v konečnom dôsledku ale nepodal žalobu, ktorou by požiadal súd

o preskúmanie jeho zákonnosti); navrhovateľ ani nepožiadaval Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (to znamená orgán odlišný od Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky) o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody. Podľa názoru odvolacieho súdu neobstojí tvrdenie navrhovateľa, že obidve rozhodnutia (rozhodnutie MH a rozhodnutie ÚRSO) sú výsledkom konania jedného subjektu – Slovenskej republiky, a teda za postačujúce treba považovať zrušenie aj len jedného z týchto rozhodnutí. Odvolací súd sa stotožnil s názorom odporkyne, podľa ktorého „vzťah medzi Slovenskou republikou v zastúpení Ministerstvom hospodárstva SR a Úradom pre reguláciu sieťových odvetví je nezávislý, každý z týchto subjektov má samostatné rozhodovacie právomoci, ide o rozhodnutia dvoch rôznych procesných postupov, upravených v rozdielnych právnych predpisoch, pričom v prvom rade je potrebné, aby obidve takéto rozhodnutia boli zrušené pre nezákonnosť a len v takom prípade by došlo k naplneniu podmienok vzniku nároku na náhradu škody spôsobnej pri výkone verejnej moci“. Za dôvodné nepovažoval odvolací súd ani námietky navrhovateľa obsiahnuté v odvolaní, podľa ktorých súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, ním vydaný rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhovateľovi bola postupom súdu odňatá možnosť pred súdom konať (predovšetkým údajnou nepreskúmateľnosťou odvolaním napadnutého rozsudku). Ako totiž uviedol Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 373/08, odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/2004). Po preskúmaní napadnutého rozsudku odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa svoje rozhodnutie riadne odôvodnil aj čo do vyhodnotenia dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. a dal primerané odpovede na argumenty odvolateľa. Pri dokazovaní postupoval v súlade so zákonom, vykonané dôkazy hodnotil podľa svojej úvahy jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti a na základe zisteného skutkového stavu dospel k správny právny záverom. To, že nebolo rozhodnuté podľa predstáv navrhovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Odvolací súd nevyhovel návrhu navrhovateľa na pripustenie dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. s odôvodnením, že v danej veci nie sú splnené podmienky na pripustenie dovolania podľa tohto ustanovenia. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Na odôvodnenie výroku o trovách konania uviedol, že bol viazaný dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preto nepreskúmaval správnosť vyčíslenia trov prvostupňového konania súdom

prvého stupňa. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania založil na § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. Procesne úspešnej odporkyňi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 227 312,98 € [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Vychádzal pri tom z tarifnej hodnoty veci 94 486 116 €; zo základnej sadzby tarifnej odmeny vo výške 189 427,49 € a výpočtu 20% DPH (37 885,49 €). Pokiaľ odporkyňa svoje trovy vyčíslila vo výške 871 366,45 € za štyri úkony právnej služby, odvolací súd jej nepriznal náhradu za tri úkony právnej služby (ďalšia porada alebo rokovanie s klientom, písomná reakcia na vyjadrenie navrhovateľa, zastúpenie klienta pri vyhlasovaní rozsudku) z dôvodu, že trovy na tieto úkony neboli účelne vynaložené. Za účelne vynaložené považoval odvolací súd iba trovy spojené s písomným vyjadrením odporkyne k odvolaniu navrhovateľa z 31. októbra 2012 (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie s tým, že mu v konaní bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). K tejto vade došlo tým, že prvostupňový a odvolací súd sa nevyrovnali s ním nastolenými podstatnými argumentmi, ktorých analýza je pre správne rozhodnutie kľúčová. Navrhovateľ položil v odvolaní tri zásadné právne otázky (1. či rozhodnutie MH bolo príčinou navrhovateľovej škody, 2. či bolo postačujúcim, že išlo o jednu z viacerých príčin vzniku tejto škody, 3. či v prípade „reťazenia“ viacerých príčin spočívajúcich v niekoľkých nezákonných rozhodnutiach treba najprv úspešne napadnúť samostatne nezákonnosť každého individuálneho aktu verejnej moci, ktorý tvoril súčasť reťaze vedúcej k vzniku škody, alebo stačí „zažalovať nezákonnosť jedného konkrétneho rozhodnutia, bez ktorého by škoda nevznikla“) odvolací súd mu ale na tieto otázky nedal primeranú odpoveď. Odvolací súd v rozpore s tým, čo navrhovateľ preukázal už v konaní pred súdom prvého stupňa (že škoda by mu vznikla aj keby nebolo vydané rozhodnutie ÚRSO), zotrval na tom, že samotným rozhodnutím MH škoda nemohla vzniknúť, pričom nevenoval pozornosť otázke kumulatívnej kauzality, nezaoberal sa možnosťou solidárnej zodpovednosti viacerých škodcov za škodu podľa § 438 Občianskeho zákonníka a odmietol vykonať ohľadom najpodstatnejšej príčiny vzniku škody test *conditio sine qua non*. Oba súde nepriznali adekvátny význam argumentácii navrhovateľa, ktorou poukazoval na to, že konanie oboch orgánov, ktoré vyústilo do vydania rozhodnutia MH a rozhodnutia ÚRSO, bolo konaním jediného škodcu – Slovenskej republiky. Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nejasných a neurčitých právnych konceptoch (napríklad „príčinná súvislosť priama a kvalifikovaná“), ktoré bližšie nevysvetlil.

Odvolací súd sa odklonil od ustálených názorov právnej praxe (vyjadrených napríklad v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 11/2010) a svojím rozhodnutím uprel navrhovateľovi právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Prevzal pritom argumentáciu prvostupňového súdu bez toho, aby sa vyrovnal s odvolacími argumentmi navrhovateľa. Navyše, odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu pôsobí zmätočne a vnútorne rozporne. V podstatných ohľadoch je tvorené nekorektnou citáciou prameňov, ktoré skôr popierajú ako podporujú závery odvolacieho súdu (boli vynechané časti citovaných textov, v dôsledku čoho došlo k prekrúteniu pôvodného právneho názoru). Odvolací súd pochybil pri analýze relevantnosti, právoplatnosti a dôsledkov rozhodnutia ÚRSO a najmä otázky, či bolo pre úspech navrhovateľovho návrhu potrebné predchádzajúce prerokovanie nároku na náhradu škody Úradom pre reguláciu sieťových odvetví. V závere dovolania navrhovateľ uviedol, že v prvostupňovom aj odvolacom konaní zastával názor, že príčinou vzniku jeho škody bolo rozhodnutie MH, preto sa „otázkou zákonnosti Cenového rozhodnutia vo svojich predchádzajúcich podaniach podrobnejšie nezaoberal“. V dovolaní však podal svoj výklad dôvodov, so zreteľom na ktoré zastáva názor, že rozhodnutie ÚRSO bolo vydané orgánom prekračujúcim svoje právomoci. Pokiaľ odvolací súd na túto významnú skutočnosť neprihliadol a vôbec neskúmal oprávnenie tohto orgánu vydať rozhodnutie ÚRSO, odňal navrhovateľovi možnosť pred súdom konať. V prvostupňovom aj odvolacom rozhodnutí je zmienka o tom, že rozhodnutie ÚRSO nemohlo viesť k „vzniku zodpovednosti štátu“ za navrhovateľovu škodu aj preto, lebo v prípade tohto rozhodnutia nedošlo k predbežnému prerokovaniu na orgáne, ktorý ho vydal. Tento právny názor, okrem toho, že je nesprávny (predbežné prerokovanie nároku nie je podmienkou vzniku práva na náhradu škody, ale procesnou podmienkou uplatnenia nároku na súde), mal za následok odňatie možnosti navrhovateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odvolací súd „rovnako odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom tým, že bez ďalšieho potvrdil filozofiu zvolenú prvostupňovým súdom pri priznaní neúmerne vysokej náhrady trov konania odporkyne bez toho, aby sa čo len pokúsil formulovať právny základ na jej priznanie“. Jeho rozhodnutie je aj v tomto smere zmätočné, nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné a zakladajúce procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. totiž predpokladá, že úspešnému účastníkovi konania sa prizná náhrada „účelne vynaložených trov konania“. Nemožno priznať náhradu trov, ktoré účastník nikdy nevynaložil. Súdom prvého stupňa priznaná náhrada trov odporkyne (vo výške 1 818 503,89 €) ani odvolacím súdom priznaná náhrada (vo výške 227 312,98 €) dozaista nezodpovedajú trovám, ktoré musela odporkyňa vynaložiť na obranu jej práv v tomto konaní. Podľa názoru navrhovateľa súd

nemusi vždy priznať náhradu podľa predpisu upravujúceho odmeny advokátov za poskytnuté právne služby (ustanovenia o tarifnej odmene určujú len jej hornú hranicu); je totiž limitovaný ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. Navyše, výška navrhovateľom požadovanej náhrady škody nebola nikdy „objektivizovaná“ (posúdená napríklad znalcom). Z týchto dôvodov navrhovateľ žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, prípadne zrušiť aj prvostupňový rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení (z 30. septembra 2014) k dovolaniu označila napadnutý rozsudok za vecne správny a súladný s § 157 ods. 2 O.s.p. Podľa jej názoru navrhovateľ neopodstatnene tvrdí, že rozhodnutia súdov nie sú dostatočne odôvodnené, čo zakladá ich nepreskúmateľnosť, ktorú navrhovateľ považuje za procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Vzhľadom na to, že v danej veci prípustnosť dovolania nevyplýva z tohto ustanovenia, nemôže byť v dovolacom konaní posudzovaná správnosť skutkových a právnych záverov, na ktorých spočíva rozsudok odvolacieho súdu. Dovolateľ neuviedol, vysvetlenie akých skutkových alebo právnych záverov v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu chýba alebo je nedostatočné. V napadnutom rozsudku je na potrebnej úrovni vysvetlené, na akom skutkovom podklade prijímal odvolací súd svoje právne závery, akými úvahami sa riadil, čo považoval za významné a čo za nevýznamné. Vysvetlil dôvody aplikácie jednotlivých ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. a podal ich náležitý výklad. Charakterizoval jednotlivé predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa tohto zákona a osobitne sa venoval otázke príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím MH a navrhovateľom tvrdenou škodou. Prvostupňový aj odvolací súd sa v potrebnej miere vyjadrili ku všetkým podstatným argumentom navrhovateľa, ktoré uplatnil v konaní. Úvahy súdov aj právne závery boli v ich rozsudkoch vysvetlené komplexne, jasne a zrozumiteľne. Nie sú v ničom „extrémne reštriktívne“ (ako tvrdí dovolateľ) a plne zodpovedajú relevantnej judikatúre. I keď dovolateľ vytýka rozsudku odvolacieho súdu absenciu odôvodnenia skutkových a právnych záverov odvolacieho súdu, v skutočnosti namieta nesprávnosť právneho posúdenia veci. Námietka takej povahy sa ale týka okolností, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Podľa jeho názoru nebolo povinnosťou súdov skúmať ex offio tzv. ničotnosť rozhodnutia ÚRSO. I keby súdy takú povinnosť mali (čo odporkyňa poprela), jej nesplnenie by nezakladalo procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa presvedčenia odporkyne rozhodol odvolací súd správne aj o trovách konania. Z týchto dôvodov žiadala, aby dovolací súd odmietol dovolanie ako procesne neprípustné a odporkyňu priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške

454 625,98 € (ktorú v priebehu dovolacieho konania podaním z 3. marca 2015 aktualizovala na 681 938,49 €).

Navrhovateľ vo svojom (spätnom) stanovisku k uvedenému vyjadreniu odporkyne poprel opodstatnenosť jej argumentácie týkajúcej sa neprípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Oponoval najmä jej názoru, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá procesnú vadu v zmysle uvedeného ustanovenia a naďalej trval na tom, že ním podaný mimoriadny opravný prostriedok je nielen prípustný, ale aj dôvodný. Opätovne sa kriticky vyjadril tiež k rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

Odporkyňa na stanovisko navrhovateľa, ktoré je uvedené v predchádzajúcom odseku, reagovala tým, že dovolanie naďalej považuje za procesne neprípustné. Poznamenala, že navrhovateľ ten istý spôsob výpočtu náhrady trov, ktorý zvolila odporkyňa, sám použil pri vyčíslení svojich trov v konaní pred súdom prvého stupňa.

Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo

právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie – naopak – je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (vid' napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj *Roseltrans proti Rusku*, rozsudok z roku 2005). Vo veci *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010) ESLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru ESLP v žiadnom prípade však

za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009) alebo Bulgakova proti Rusku (rozsudok z roku 2007)]. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „vád najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí ESLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajné výnimky z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

2. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, lebo po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo b/ ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovoláním navrhovateľa nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale taký potvrdzujúci rozsudok, ktorý nemá znaky uvedené v § 238 ods. 3 O.s.p. Dovolací súd v tejto právnej veci dosiaľ nerozhodoval (rozhoduje o prvom dovolaní podanom v tejto právnej veci), preto ani nezaujal právny názor, ktorým by bol odvolací súd viazaný (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

K vyššie uvedenému dovolací súd poznamenáva, že oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku patrí výlučne odvolaciemu súdu. Ak odvolací súd prípustnosť dovolania vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku nevyslovil, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či ide o vec zásadného právneho významu; v tomto smere je dovolací súd viazaný názorom odvolacieho súdu. Možnosť odvolacieho súdu vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku (viď § 238 ods. 3 O.s.p.) nie je závislá na návrhu účastníka; ak účastník konania návrh na vyslovenie prípustnosti dovolania podá, odvolací súd nie je povinný ho akceptovať.

3. Dovolanie navrhovateľa by v danom prípade bolo procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

4. Dovolateľ tvrdí, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

4.1. Podľa názoru dovolateľa je rozhodnutie odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnené až do tej miery, že je nepreskúmateľné; v nepreskúmateľnosti vidí navrhovateľ procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (vid' tiež II. ÚS 76/07).

Judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) už dávnejšie považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011,

I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013, I. ÚS 287/2014, I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Skutočnosť, že ide o názor, ktorý je na ústavnom súde väčšinový, potvrdzuje nález ústavného súdu z 11. novembra 2015 sp. zn. II. ÚS 184/2015, v odôvodnení ktorého sa uvádza, že názor najvyššieho súdu (o tom, že nepreskúmateľnosť nie je vada konania, na ktorú sa vzťahuje § 237 písm. f/ O.s.p.) „je podporený aj judikatúrou samotného ústavného súdu, na ktorú v konečnom dôsledku najvyšší súd veľmi detailne v napadnutom uznesení aj odkazuje (napr. IV. ÚS 499/2011, I. ÚS 275/2012, II. ÚS 148/09), a ktorú ústavný súd nemá dôvod spochybňovať, keďže predstavuje väčšinový názor jeho senátov (k tomu pozri III. ÚS 551/2012)“.

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry EŠLP. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (*Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003).

V danom prípade odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, výsledky dokazovania, vysvetlil, čoho sa navrhovateľ domáhal, čo odporkyňa uvádzala na svoju obranu, čím navrhovateľ argumentoval v odvolacom konaní. Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil spôsobom zodpovedajúcim § 157 ods. 2 O.s.p. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd vzhľadom na to dospel k záveru, že skutkové alebo právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

4.2. V zjednocujúcom stanovisku R 2/2016 najvyšší súd medziiným konštatoval, že v praxi sa „argumentácia o odňatí možnosti pred súdom konať využíva mimoriadne intenzívne. Takmer sa už nevyskytuje dovolanie proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom by dovolateľ netvrdil, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné.“ Na inom mieste stanoviska uviedol, že „absolútne najčastejšou argumentáciou dovolateľov tvrdiacich existenciu vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené“. Najvyšší súd aj preto vysvetlil, že účelom tohto stanoviska je „nielen zjednotiť rozhodovanie občianskoprávných senátov najvyššieho súdu, ale aj zabrániť tomu, aby zo strany účastníkov konania (ich právnych zástupcov) nedochádzalo k zneužívaniu inštitútu dovolania na účely, ktoré nezodpovedajú zákonu, a aby už najvyšší súd v budúcnosti nebol účastníkmi občianskeho súdneho konania považovaný za akúsi tretiu inštanciu, ale za právne a fakticky mimoriadny opravný súd tak, ako to napokon vyplýva z ustanovenia § 236 O.s.p.“.

4.3. V praxi je vždy potrebné bližšie skúmať (a následne tiež rozlišovať), či nejde o: a/ riadne odôvodnené rozhodnutie spočívajúce (prípadne) na nesprávnych, neúplných právnych záveroch (nekomplexnom právnom posúdení), alebo b/ (prípadne) nedostatočne odôvodnené rozhodnutie, ktoré je avšak založené na správnych právnych záveroch súdu.

Ak niektorý súd vo svojom rozhodnutí náležite vysvetlí svoje dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k názoru, že z určitého súboru otázok stačilo vyriešiť len jednu otázku a prečo zvyšné otázky neboli z jeho pohľadu významné pre posúdenie veci, nie je namieste námietka, že takéto rozhodnutie súdu je nepreskúmateľné. V takom prípade sa vie, ako a z akých dôvodov súd rozhodol, akými úvahami sa riadil, čo považoval za dôležité a čo (a z akých dôvodov) za bezvýznamné. Dôvody takéhoto rozhodnutia sú preskúmateľné. Výhrady možno mať v takom prípade len voči správnosti právnych názorov a záverov súdu (komplexnosti právneho posúdenia veci). Pokiaľ skutkový a právny stav veci (objektívne) vyžadoval posúdenie aj ďalších otázok, ktoré súd nepovažoval za významné, hoci podľa právneho stavu v skutočnosti významné boli, je jeho rozhodnutie neúplné, nekomplexné, a teda vecne nesprávne, nie však nepreskúmateľné.

V prejednávanej veci obsah dovolania nasvedčuje tomu, že navrhovateľ má výhrady voči komplexnosti posúdenia veci (tvrdí, že súdy ju neskúmali zo všetkých aspektov, resp. že sa riadili nesprávnym právnym názorom, pri ktorom zostali nepovšimnuté viaceré právne významné okolnosti). Z dôvodov vysvetlených v bodoch 1. a 6. sa najvyšší súd v tomto dovolacom konaní nezaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Nepochybniteľným faktom ale je, že súdy riadne vysvetlili právne názory, na ktorých založili svoje rozhodnutia a svoje právne závery dostatočne odôvodnili. Pokiaľ by aj teda bola (prípadne) opodstatnená námietka dovolateľa, že v danej veci mali súdy vyriešiť aj ďalšie právne otázky, ktoré v dôsledku ich právnych náhľadov, úvah a záverov zostali nezodpovedané, zakladala by táto okolnosť vecnú nesprávnosť (neúplnosť) právneho posúdenia veci súdmi, na ktorú by mohlo byť úspešne poukázané v procesne prípustnom dovolaní ako na dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Nesprávnosť právneho posúdenia veci (ak k nej v tej – ktorej veci vôbec došlo) ale v žiadnom prípade nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

4.4. V preskúmvanej veci odvolací súd musel vyriešiť široký súbor skutkových a právnych otázok. V dovolaní napadnutom rozhodnutí celkom zreteľne vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia – uviedol, prečo sa na vec vzťahuje zákon č. 514/2003 Z.z., aké sú predpoklady vzniku zodpovednosti štátu podľa tohto zákona, vysvetlil, čo sa rozumie pod pojmom škoda, nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci, príčinná súvislosť, prečo sa zamerá na splnenie jedného z predpokladov vzniku tejto zodpovednosti (príčinnú súvislosť). Podal charakteristiku rozhodnutia MH a odôvodnil aj svoj názor, prečo

rozhodnutie MH, ktoré tvorilo súčasť reťazca po sebe idúcich skutkových okolností, nebolo príčinou vzniku navrhovateľom tvrdenej škody. Jasne sa vyjadril aj v tom zmysle, že škoda, nahradenia ktorej sa navrhovateľ v konaní domáha, nemohla vzniknúť rozhodnutím MH. Tým dal zároveň odpoveď na navrhovateľom položené („kľúčové“) odvolacie otázky č. 1 a 2. S poukázaním na určujúci význam tej skutočnosti, že rozhodnutie ÚRSO nebolo zrušené (a navrhovateľ v prípade tohto rozhodnutia ani nepožiadal o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody) podal vysvetlenie svojho názoru, prečo bol návrh na náhradu škody podaný neopodstatnene. Tým zároveň odpovedal na navrhovateľom položenú („kľúčovú“) odvolaciu otázku č. 3. Z jeho rozhodnutia jasne vyplýva, že úspešnosť návrhu bola podmienená zrušením oboch rozhodnutí, zrušené však bolo iba rozhodnutie MH. Pretrvávajúce výhrady navrhovateľa, ktoré má aj v dovolacom konaní voči správnosti týchto odpovedí (právnych záverov), nemenia nič na tom, že odvolací súd jasne vysvetlil svoj názor, že (zrušené) rozhodnutie MH nemohlo byť príčinou vzniku navrhovateľovej škody a že navrhovateľovmu návrhu na náhradu škody nemohlo byť vyhovené preto, lebo rozhodnutie ÚRSO nebolo zrušené.

Odvolací súd takto podal zreteľné odôvodnenie svojich právnych náhľadov na to, čo (ktoré skutkové a právne okolnosti danej veci) považoval za významné pre svoje rozhodnutie. Primerane tiež odôvodnil, prečo nepovažoval niektoré argumenty navrhovateľa za dôvodné, resp. týkajúce sa relevantných okolností. Pokiaľ sa v odôvodnení výslovne nezmienil o časti ďalších dôvodov, ktoré boli – z pohľadu navrhovateľa – zásadné, treba opätovne pripomenúť, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/2004).

4.5. Navrhovateľ v dovolaní (nepriľiehavo) poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu vydané v inej právnej veci vedenej na ňom pod sp. zn. 6 MCdo 11/2010 a tvrdí, že odvolací súd sa v preskúmvanej veci odklonil od záverov najvyššieho súdu vyjadrených v tomto rozhodnutí. Navrhovateľ, takto argumentujúc, prehliada podstatnú okolnosť, a to, že najvyšší súd v predmetnej veci rozhodoval na základe procesne prípustného mimoriadneho opravného prostriedku; v konaní o takom (procesne prípustnom opravnom prostriedku) má argumentácia, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), úplne iný význam a vyvoláva odlišné procesné dôsledky pre dovolacie konanie, ako v konaní o opravnom prostriedku, ktorý nie je procesne prípustný.

5. Dovolateľ – vychádzajúc z obsahu jeho mimoriadneho opravného prostriedku – namieta aj to, že v konaní došlo k „inej vade“ majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Za „inú vadu“ (v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. neuvedenú) sa spravidla považuje najmä porušenie ustanovení o dokazovaní, a to tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov (napríklad osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p.), nevykonanie dôkazu navrhnutého účastníkom na preukázanie rozhodujúcej skutočnosti, hoci súd následne dospel k záveru, že účastník neunesol dôkazné bremeno, odklon odvolacieho súdu od skutkových záverov súdu prvého stupňa bez zopakovania dôkazov alebo doplnenia dokazovania, zohľadnenie skutočností, ktoré z dokazovania nevyplývali, opomenutie rozhodných skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo.

Za „inú procesnú vadu“, ako už bolo uvedené vyššie, považuje nielen dávnejšia judikatúra (R 111/1998), ale tiež stanovisko R 2/2016 aj nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia.

„Iná procesná vada“ je ale (len) relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorý môže byť úspešne uplatnený iba v procesne prípustnom dovolaní. Konštantná judikatúra najvyššieho súdu zastáva názor, že takáto vada prípustnosť dovolania nezakladá (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011). Skutočne krajnú výnimku z toho predstavuje iba druhá veta stanoviska R 2/2016, pre uplatnenie ktorej ale – ako už bolo uvedené – obsah spisu nedáva v danom prípade žiadne opodstatnenie.

6. Navrhovateľ odvolaciemu súdu (slovne) vytkol, že v konaní pred ním došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Táto jeho argumentácia však z určujúceho hľadiska [obsahového (§ 41 ods. 2 O.s.p.)] predstavuje námietku, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Do tohto

komplexu námietok možno zaradiť všetky kritické úvahy dovolateľa, v rámci ktorých vyjadruje nespokojnosť s tým, že odvolací súd nepriznal relevanciu jeho tvrdeniam a zotrval na tom, že samotným rozhodnutím MH mu škoda nemohla vzniknúť, i keď tvrdil a preukázal, že škoda by mu vznikla aj bez rozhodnutia ÚRSO. Dovolateľ zastáva názor, že možnosť konať pred súdom mu bola odňatá aj prijatím nesprávnych záverov o tom, že návrh mohol byť úspešný len v prípade zrušenia oboch rozhodnutí (rozhodnutia MH a rozhodnutia ÚRSO). Do rovnakého rámca spadá aj dovolacia argumentácia navrhovateľa, že odvolací súd nevenoval pozornosť otázke kumulatívnej kauzality a testu *conditio sine qua non*, nezaoberal sa možnosťou solidárnej zodpovednosti viacerých škodcov za škodu podľa § 438 Občianskeho zákonníka a nepriznal význam tomu, že konanie oboch orgánov, ktoré vyústilo do vydania rozhodnutia MH a rozhodnutia ÚRSO (ktoré, navyše, vydal orgán na to neoprávnený) bolo vlastne konaním jediného škodcu – Slovenskej republiky. Do tohto rámca treba, napokon, zaradiť aj námietky, že odvolací súd „potvrdil filozofiu zvolenú prvostupňovým súdom pri priznaní nereálne vysokej náhrady trov odporkyne“.

6.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 54/2012 a tiež ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Súd právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia – neznemožňuje mu teda pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

6.2. Vzhľadom na to, že navrhovateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok vecnému posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

7. K predchádzajúcim bodom najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu obsiahnuté v jeho uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014, podľa ktorého „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“.

8. Vzhľadom na to, že prípustnosť navrhovateľovho dovolania v časti, ktorou napadol rozhodnutie vo veci samej, nevyplýva z ustanovenia § 238 O.s.p., nepotvrdila sa opodstatnenosť jeho tvrdenia, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani ďalšie vady vymenované v ustanovení § 237 O.s.p., najvyšší súd odmietol dovolanie navrhovateľa v tejto časti ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

9. Dovolateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu aj vo výroku o trovách konania. Jeho dovolanie smeruje v tejto časti proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia (viď obdobne napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 235/2008, 3 Cdo 464/2015, 3 Cdo 14/2014, 3 Cdo 147/2014) a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť časti dovolania smerujúcej proti nemu posudzovať nie podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti rozsudku (§ 238 O.s.p.), ale ktoré vymedzujú podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania nemožno považovať za rozhodnutie uvedené v týchto ustanoveniach (navyše, v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. je dovolanie proti rozhodnutiu o trovách konania neprípustné, i keby smerovalo proti uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.). Dovolanie navrhovateľa

v tejto časti by vzhľadom na to bolo prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. K týmto vadám však, ako už bolo uvedené, nedošlo.

Pravdou je, že v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu sa nachádza text, ktorý by zodpovedal záveru odvolacieho súdu o potrebe zrušiť prvostupňové rozhodnutie o trovách konania [viď „... dospel odvolací súd k záveru, že tu je potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie“ (str. 7 rozsudku odvolacieho súdu)]. Nemožno však prehliadnuť, že celý zvyšný obsah rozhodnutia odvolacieho súdu dáva jasnú a celkom jednoznačnú odpoveď na to, ako odvolací súd v tomto smere skutočne rozhodol. Uvedená, dovolateľom vytýkaná, okolnosť nedosahuje intenzitu procesnej nesprávnosti významnej podľa § 237 písm. f/ O.s.p.; môže však prípadne viesť k oprave rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 164 O.s.p.

Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je aj v časti smerujúcej proti výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu o trovách procesne neprípustné. Vzhľadom na to jeho dovolanie aj v tejto časti odmietol podľa ustanovení § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

10. V dovolacom konaní procesne úspešnej odporkyni vzniklo právo na náhradu trov tohto konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.).

10.1. Dovolací súd priznal odporkyni náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokátskej kancelárie za jeden úkon právnej služby poskytnutej odporkyni, a to vypracovanie vyjadrenia z 30. septembra 2014 k dovolaniu navrhovateľa (§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil dovolací súd podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 189 427,49 €, čo s 20% DPH (37 885,49 €) predstavuje spolu 227 312,98 €.

10.2. Odporkyňa bola spoločnosťou, ktorá ju zastupuje v dovolacom konaní, zastúpená už v odvolacom konaní. Pokiaľ preto požadovala náhradu trov dovolacieho konania aj za iný úkon právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia), dovolací súd postupoval v súlade so zaužívanou praxou najvyššieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu

sp. zn. 1 Cdo 145/2010, 3 Cdo 339/2013, 5 Cdo 51/2009, 3 Cdo 446/2013) a odporkyni náhradu trov za tento úkon nepriznal.

10.3. Odporkyňa už v prvej replike k dovolaniu navrhovateľa označila jeho dovolanie za procesne neprípustné a žiadala, aby ho dovolací súd odmietol. Trovy konania, ktoré jej vznikli v spojení s jej ďalšími dovolacími úkonmi nepovažoval už dovolací súd za účelne vynaložené (§ 142 ods. 1 O.s.p.), a preto odporkyni náhradu za ne nepriznal.

10.4. Navrhovateľ argumentuje, že prax, v rámci ktorej sa náhrada trov právneho zastúpenia advokátom vyčísľuje mechanicky aplikáciou ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene, nemá oporu v § 142 ods. 1 O.s.p. Tvrdí, že súd by sa nemal vo všetkých prípadoch striktne držať týchto ustanovení vyhlášky, ale by mal zohľadňovať náhradu, na ktorej sa advokát reálne dohodol s účastníkom konania, ktorého zastupuje.

Najvyšší súd k tejto argumentácii uvádza, že: a/ v zmysle § 151 ods. 5 O.s.p. trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov, b/ navrhovateľ sám v preskúmvanej veci postupoval podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene, pričom ním požadovanú náhradu trov prvostupňového konania vyčíslil sumou 454 625,98 € (viď č.l. 78 spisu).

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 5. mája 2016

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková